Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr 22.
Scrisori nefrancate nu se primescŭ, Manuscripte nu se retrimitu!

Birourile de anunciuri:
Brașovu, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena: *Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Anton Mesei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Prețulŭ insertiunilorŭ: o seria garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoiélă.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LI.

"Gazeta" iese în fie-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unu anu 12 fl., pe șése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 franci, pe șése luni 20 franci, pe trei luni 10 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru și din afară și la dd. colectori.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anu 10 fl., pe șese luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unŭ esemplaru 5 cr. v. a. séu 15 bani.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și insertiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 197. Brașovŭ, Mercurĭ 7 (19) Septemvre 1888.

Brașovŭ, 6 Septemvre st. v.

„Fierbe marea și cere victimele sale“.

Astădĭ cere una, mâne două. E nesățiósă pofta undelorŭ înfuriate.

Erĭ s'a înmulțitŭ șirulŭ condamnațilorŭ noștri politicĭ prin verdictulŭ, ce l'a pronunțatŭ juriulŭ din Aradŭ asupra generalului Traianŭ Doda.

Și décă se póte dice despre procesele de pressă ale foilorŭ românescĭ, că au fostŭ intentate și duse la sfĕrșitŭ din motive ale politicei militante dela noi, atuncĭ acésta cu atâtŭ mai vîrtosŭ suntemŭ în dreptŭ a-o susținé față cu procesulŭ, ce s'a pertractatŭ erĭ în Aradŭ.

Nu s'a tractatŭ în casulŭ generalului Doda nicĭ de liniștea publică, care n'a fostŭ prin nimicŭ turburată, nicĭ de autoritatea legii, care n'a fostŭ vătămată, ci s'a tractatŭ de aceea, ca sĕ se dea o lovitură mortală unui bărbatŭ românŭ de înaltă posițiune și de marĭ merite pentru tronŭ, patriă și națiunea sa, din causă că a avutŭ „cutezarea“ de a pune autoritatea sa și eminentele sale calitățĭ în serviciulŭ causei drepte a limbei și a naționalității românescĭ.

Este așadéră unŭ procesŭ eminamente politicŭ, ce s'a destășuratŭ erĭ înaintea curții cu jurațĭ din Aradŭ.

Fierbe marea și cere victimele sale!

Guvernulŭ și partisanii lui — nĭ-o spunŭ organele de publicitate unguresci mai în fiăcare di — este hotărîtŭ de a curăți loculŭ de pretinșii „agitatorĭ“, carĭ nu se sfiescŭ a lupta pe față cu curagiu pentru drepturile neînstrăinabile ale poporului.

„Agitatorii“ sĕ fiă mai întâiu sdrobițĭ de „mâna cea tare“ a d-lui Tisza și atuncĭ ne mai fiindŭ cine sĕ-șĭ ridice glasulŭ pentru poporŭ, va fi liniște și pace în țéră!

Acesta este credeulŭ politicei militante unguresci dela noi; așa voiescŭ cei dela putere sĕ resólve cestiunea naționalitățilorŭ în Ungaria și Transilvania.

A fostŭ mai greu până ce prin aparatulŭ pressei s'a stabilitŭ în opiniunea publică a celorŭ dela putere opiniunea, că toțĭ bărbații nemaghiarĭ, carĭ facŭ într'unŭ felŭ séu altulŭ oposiția stărilorŭ actuale, suntŭ „agitatorĭ“, „dușmanĭ ai naționalității maghiare și ai statului“; îndată ce înse au ajunsŭ lucrurile așa departe, încâtŭ orĭ și ce mișcare oposițiunală, fără considerare décă trece orĭ nu peste marginele legale, este stigmatisată ca „trădare de patriă“, politica de prigonire merge strună și procurorilorŭ le este fórte ușorŭ de a interpreta faptele „agitatorilorŭ“ așa ca totdéuna ei sĕ remână deasupra.

Așa s'a întêmplatŭ și în procesulŭ intentatŭ generalului Doda.

Faptulŭ că acestŭ distinsŭ și vrednicŭ ostașŭ prin meritele sale și prin trecutulŭ sĕu oferă o garanțiă personală în contra suspițiunilorŭ, că ar fi voitŭ sĕ turbure pacea dintre naționalitățĭ; împrejurarea că generalulŭ Doda a'statŭ în calitate de deputatŭ alŭ Caransebeșenilorŭ pe terĕmulŭ legalŭ, și a lucratŭ așa cum i-a impusŭ consciința sa și datoria ce o avé față cu alegĕtorii sĕi și cu interesele lorŭ de viĕță națională: tóte aceste n'au valoratŭ nimicŭ înaintea procurorului. A fostŭ de ajunsŭ ca foile maghiare sĕ declare pe generalulŭ Doda de „periculosŭ agitatorŭ“ ca sĕ fiă urmăritŭ fără de milă ca unŭ dușmanŭ declaratŭ alŭ naționalității maghiare.

Imprejurările, între carĭ s'a adus verdictulŭ de erĭ în Aradŭ suntŭ afară de cele dise atâtŭ de ciudate și esceptionale, încâtŭ prin acésta tótă afacerea apare într'o lumină și mai odiósă.

N'amŭ primitŭ încă unŭ raport detailatŭ despre decursulŭ procesului. Nu scimŭ cum s'a făcutŭ că pertractarea, care s'a fostŭ amânatŭ pe diua de 30 Octomvre, s'a fixatŭ deodată pentru 17 Septemvre. Ne este necunoscută causa pentru care deodată nu s'a mai luatŭ în considerare starea sănătății generalului. Scimŭ numai că d-lŭ Doda nu s'a înfățișatŭ și că nicĭ apĕrătorulŭ lui nu i s'a dată voiă sĕ vorbéscă.

Până ce vomŭ fi informați despre tóte aceste, constatămŭ numai adênculŭ resentimentŭ ce l'a produsŭ sentința dela Aradŭ în sînulŭ poporului românŭ.

Décă acésta au voit'o guvernulŭ și procurorulŭ, atuncĭ șĭ-au ajunsŭ scopulŭ pre deplinŭ.

Eată actulŭ de acusare alŭ procurorului generalŭ îndreptatŭ în contra generalului Doda:

Onorabilă judecătoriă de pressă!

In tipografia „Posaune“ din Timișóra a eșitŭ cu data 14 Oct. 1887 și cu subscrierea generalului *Traianu Doda* o tipăritură, contra căreia am intentatŭ procesŭ prin însciințarea mea dela 8 Februarie a. c. Nr. 799.

In acéstă tipăritură, care este adresată către alegĕtorii cercului electoralŭ alŭ Caransebeșului și s'a împărțitŭ între locuitorii din orașulŭ și giurulŭ Caransebeșului, spune Traianŭ Doda următórele:

„Poporulŭ românŭ, prin *apucăturĭ de forță și machinațiunĭ, a fostŭ scosŭ din tóte posițiunile luptei constituționale*“;

„*ne pregătimŭ de luptă mare și obositóre*“;

„astădĭ nu e vorba de unŭ locŭ și de unŭ votŭ în parlamentulŭ ungarŭ, — nu e vorba mai multŭ de câteva concesiunĭ micĭ naționale de limbă séu politice, — ci *onórea națională a poporului românŭ este pusă în jocŭ.*“

Acéstă tipăritură, în pasagele ei mai susŭ citate, impută poporului maghiarŭ, unei părțĭ din națiunea politică ungară, o astfelŭ de procedere ca și cândŭ acésta, prin apucăturile ei de forță și prin machinațiunile ei, ar vătĕma naționalitatea română în drepturile ei constituționale, de altă parte îndémnă pe naționalitatea română sĕ pășească pe unŭ terenŭ de activitate, care cade afară de marginile luptei constituționale; și prin tóte acestea e pe deplinŭ acomodată numita tipăritură pentru a agita la ură în contra naționalității maghiare partea mai ușorŭ de amăgitŭ a poporului românŭ. Astfelŭ lățirea acestei tipăriturĭ cuprinde delictulŭ de agitațiune, prevĕdutŭ în alineatulŭ 2 alŭ §-lui 172 din codulŭ penalŭ.

Er fiindcă în decursulŭ cercetării Traianŭ Doda a recunoscutŭ, că elŭ este autorulŭ acestei tipăriturĭ și elŭ a și publicat'o; așternândŭ aicĭ sub ./· actele cercetării terminate, pe basa §-lui citatŭ acusŭ pe Traianŭ Doda, generalŭ c. r. în pensiune și locuitorŭ în Caransebeșŭ, pentru dilictulŭ de agitare în contra unei naționalitățĭ, comisŭ prin tipăritura redactată și publicată de elŭ cu datulŭ 14 Oct. 1887, și cu tótă onórea rogŭ pe dlŭ presidentŭ alŭ judecătoriei de pressă, ca pentru cercetarea și judecarea legală a acestei cause, sĕ hotărască o di de pertractare, la acésta sĕ citeze pe acusatulŭ și despre dispozițiunile sale în acéstă privință sĕ mĕ însciințeze și pe mine.

DIN AFARĂ.

Multŭ îșĭ mai sdrobescŭ capulŭ încă și acum politicii capitalelorŭ celorŭ două state aliate, ai cărorŭ domnitorĭ, se vorŭ întâlni în *Roma*, Diplomația germană și cea italiană, caută ca întâlnirea dela Roma, sĕ nu vatéme nicĭ suveranitatea Papei, nicĭ cea a regelui Humberto. Despre întâlnirea acésta se scriu sub reservă următórele din Roma: "Visita va avé *unŭ caracterŭ privatŭ* și va fi lipsită de orĭ ce pompă până la porta Vaticanului. Bulevardulŭ „Petru“ va fi ocupatŭ de gendarmeriă și nicĭ de cum de miliția, pentru ca sĕ nu se dea prilejŭ la suscep-

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

Instrucțiunea educatóre în scóla poporală.*)

Motto: „Eu nu recunoscu nicĭ o instrucțiune, ce nu lucră în modŭ educatorŭ.“
(Herbart.)

„Instrucțiunea trebue sĕ fiă subordinată scopului educațiunei.
(Pestalozzi.)

Am amintitŭ cu altă ocasiune, că scóla poporală trebue sĕ fiă mai întâi de tóte *o scólă de educațiune*, adecă ea trebue sĕ recunóscă, că adevĕratulŭ scopŭ alŭ educațiunei este *formarea caracterului moralŭ* și acestŭ scopŭ sĕ se și nisuéscă a-lŭ ajunge. Asemenea am arătatŭ în trăsurĭ generalĭ, că acestŭ scopŭ se póte ajunge prin instrucțiune, prin disciplină scolară și prin viéța scolară.

Mijloculŭ principalŭ la ajungerea scopului educațiunei este *instrucțiunea*. Fără de instrucțiune nicĭ nu se póte închipui vre-o educațiune! Cu acéstă ocasiune mĕ voiu și încerca déră a vorbì mai pe largŭ despre acestŭ mijlocŭ de educațiune.

Pe câtŭ de puținŭ suntŭ unițĭ între sine pedagogii asupra scopului educațiunei, pe atâtŭ de puținŭ suntŭ unițĭ și asupra scopului instrucțiunei.

Inainte de Pestalozzi tendința era de a ajunge mai multŭ scopulŭ materialŭ alŭ instrucțiunei, adecă câștigarea cunoscințelorŭ. Scóla Pestalozziană, din contră, a întonatŭ mai multŭ scopulŭ formalŭ alŭ instrucțiunei, adecă cultivarea puterilorŭ.

In timpulŭ presentŭ s'au încercatŭ unii scriitorĭ pedagogicĭ sĕ mijlocéscă o contopire a acestorŭ două unilateralitățĭ în o unitate mai înaltă. Ei au fostŭ de credința, că acea contopire ar fi aflată în determinarea scopului următorŭ:

Scopulŭ instrucțiunei constă *în împărtășirea sciințelorŭ și a cunoscințelorŭ în unŭ modŭ cultivătorŭ de spiritŭ.* Acésta este fórte nepotrivitŭ, pentru-că în scopulŭ acesta, cum este elŭ determinatŭ, scopulŭ materialŭ érășĭ apare ca lucru de căpeteniă și celŭ formalŭ ca lucru de a doua mână, căcĭ acesta figuréză aicĭ numai ca determinarea „modului.“

In doctrina acésta falsă zace causa cea adevĕrată, pentru care s'a îngrămăditŭ în planurile de instrucțiune mai nouă atâta materiă sciintifică.

Genialulŭ Pestalozzi a opinatŭ bine, când a disŭ, că cultivarea puterilorŭ spiritualĭ este de a se socoti mai pe susŭ de câștigarea cunoscințelorŭ:

Décă voimŭ o unitate mai înaltă absolută a celorŭ două determinărĭ unilateralĭ ale scopului, amintite mai susŭ, atuncĭ trebue sĕ dicemŭ în spiritulŭ lui Pestalozzi, că: *instrucțiunea are de scopŭ cultivarea spiritului prin câștigarea de cunoscințe și de dexterităţĭ.* Aicĭ scopulŭ celŭ mai înaltŭ ocupă loculŭ celŭ dintâiu și celălaltŭ loculŭ alŭ doilea.

Scopului formalŭ 'i se cade pentru tóte timpurile rangulŭ celŭ dintâiu, și celui materialŭ rangulŭ alŭ doilea. — Acesta este spiritulŭ Pestalozzianŭ și la acesta trebue érășĭ sĕ ne întórcemŭ.

Cu reîntorcerea la spiritulŭ Pestalozzianŭ scóla nóstră se va vindeca de bună sémă de îngrămădirea prea multă cu sciințe, va lucra mai multŭ ca până aci în modŭ educătorŭ și pentru aceea va câștiga mai multŭ iubirea poporului și sprijinirea familiei.

Carolŭ Schmidt 'șĭ esprimă în opulŭ sĕu despre „educațiune și religiune“ plângerile sale asupra direcțiunei unilateralĭ a pedagogicei prin următórele cuvinte:

„Pedagogica nóstră progresistă a statoritŭ ca scopŭ alŭ ómenilorŭ sciința și pentru aceea și educă ómenĭ raționalĭ. Acea pedagogică este de părere, că priceperea este spiritulŭ. — Tóte se învêrtŭ în jurulŭ câștigărei de cunoscințe în mĕsură mare. — Prin cultivarea perfectă a rațiunei, prin însușirea generală de cunoscințe și sciințe sĕ aștéptă, ca acestea sĕ aibă de resultatŭ moralitatea, religiunea, pietatea, tăria și caracterulŭ. Cultivarea nóstră a devenitŭ prea din sémă afară cultivare a rațiunei. Draculŭ reflexiunei s'a încuibatŭ în noi și ne-a rosŭ până dincolo, ne-a răpitŭ tótă colórea din viéța nóstră, a enervatŭ lumea și a făcutŭ ca rațiunea sĕ fiă socotită ca unŭ Dumnedeu și ca unŭ magistru. Fiind-că nu se cutéză a se începe la o reformațiune a scólelorŭ nóstre raționalĭ, ca sĕ se facă din ele nisce institute pentru educațiunea omenimei, carĭ sĕ nu mai desvolte o parte a spiritului în dauna celeialalte părțĭ, de aicĭ apoi pro-

*) A se vedé „Gaz. Trans.“ N-rii 80—84 din anulŭ curentŭ.

tibilitatea regelui. Indată ce împĕratulŭ Wilhelm, care este însoțitŭ de contele Herbert Bismark, va trece prin pórta așa numită de bronzŭ, visita lui va lua unŭ *caracterŭ publicŭ.* Împĕratulŭ după ce va fi ajunsŭ pe „Scala Regia", unde îlŭ va saluta garda elvețiană a Papei, ce va forma spalirŭ, pășesce în sala de aștĕptare, unde este așteptatŭ de *Papa* îmbrăcatŭ în vestminte albe pompóse, cu o cruce de briliantŭ pe pieptŭ. La dorința sa împĕratulŭ nu se va întreține între patru ochĭ cu papa, dér se póte că programulŭ sĕu celŭ puținŭ în privința acésta sĕ și-lŭ modifice. In sala de primire va fi *bufetŭ.* De altmintrelea Papa a încunosciințatŭ diplomația vaticană, că se va presenta în persónă la primirea împĕratului.

*

Despre *posițiunea Austro-Ungariei în liga de pace* scrie „Petersburgskija Viedomosti" următórele:

„Celorŭ trei membri; carĭ formézā liga de pace, li s'au împărțitŭ rolele. Ne mai vorbindŭ nimica despre conducĕtorulŭ Bismark, Austro-Ungaria are porunca sĕ întărîte pe Rusia, ér Italia pe Francia. Am vĕdutŭ câtŭ de multŭ a ținut joculŭ îndreptatŭ contra Rusiei, și vedemŭ la ce ne duce. Rusia, în mănia pregătirilorŭ austro-ungare la granița Galiției, șĭ-a păstratŭ liniștea și astfelŭ planulŭ cu Austro-Ungaria nu i-a rĕușitŭ lui Bismark: pe Rusia n'a ațîțat'o. Rusia nu face nimicŭ pripitŭ și ea este convinsă că pierderea influinței sale în peninsula balcanică e numai temporală, fiindŭ că lucrurile de acolo în fine totușĭ vorŭ cădé în mâna aceluia, în a căruia suntŭ ursîte sĕ cadă. Rusia scie și sémte, că décă semințiile slave vréu sĕ jóce unŭ rolŭ independentŭ în istoria lumei, ele nu vorŭ puté s'o ajungă acésta decâtŭ numai sub conducerea și protectoratulŭ Rusiei... Ce interese și ce scopurĭ au atras'o pe Austro-Ungaria în faimósa ligă de pace? Ce urmăresce acéstă ligă și la ce resultate a ajunsŭ?

Vorbindŭ despre resboiu, memoratulŭ diarŭ dice: „Ce s'ar întîmpla cu Austro-Ungaria décă ar pierde rĕsboiulŭ? Dór 'i va sări în ajutorŭ alianța germană?... Ținuturile germane ale Austriei de multŭ tăinuescŭ în ele dorința de-a se alipi la imperiulŭ germanŭ. Și óre unŭ momentŭ nenorocitŭ pentru Austria nr i-ar fi binevenitŭ lui Bismarck ca sĕ realiseze dorințele Germanilorŭ austriacĭ, care e și dorința sa? Cu totŭ dreptulŭ se póte suspiționa politica lui Bismarck în sensulŭ acesta pentru ce chiar însușĭ a declaratŭ, că politica sa se baséză pe socotelĭ. In modulŭ acesta trăgănarea unui rĕsboiu cu Rusia, pentru Austro-Ungaria devine o cestiune de esistență. Imperiulŭ acesta chiar și în momentele mai puținŭ primejdióse fece totŭ cu riscululŭ sĕu și n'are prospecte la nicĭ unŭ câștigŭ chiar și la casulŭ când ar invinge, ceea ce cu greu se póte admite...."

O întrevorbire cu Strossmayer.

Unŭ corespondentŭ alŭ diarului „Nemzet" scrie, că a făcutŭ o visită episcopului Strossmayer în Bolovar. Despre acésta raportézā următórele: Episcopulŭ Strossmayer în totŭ timpulŭ petrecerei Maiestății Sale aicĭ n'a fostŭ numai singurŭ. Cu elŭ împreună era pururea episcopulŭ Htranilovicĭ și alțĭ soțĭ de principii ai sĕi. Episcopulŭ m'a întâmpinatŭ în pragulŭ ușei și întindêndu-mĭ mâna m'a învitatŭ sĕ ședŭ pe unŭ fotoliu. Statura lui e înaltă, sveltă, are ochĭ agerĭ și privire pĕtrundĕtóre, ér când vorbesce strigă tare. Elŭ mĭ-a spusŭ, că l'a cercetatŭ unŭ diaristŭ, și a declaratŭ, că dela elŭ sĕ nu aștepte nimenĭ declerărĭ politice. „Nu-mĭ place *a vorbi* despre politica mea — așa dicea elŭ — și nicĭ nu vorbescŭ, fiindcă nu e nevoe s'o facŭ acésta. *Eu sunt o carte deschisă,* póte orĭ cine se citéscă în mine. Pe mine mulțĭ mĕ cunoscŭ rĕu, și multe neadevĕrurĭ se vorbescŭ și se scriu prin diare despre mine. Eu cinstescŭ pressa, dér numai atuncĭ când vorbesce adevĕrulŭ. Despre politica mea nu am sĕ dau sémă decâtŭ înaintea consciinței și a lui Dumnedeu."

După aceea, — dice raportorulŭ, — m'am depărtatŭ. Unŭ deputatŭ din Zagrabia, soțŭ de principii cu Strossmayer și care se afla și elŭ de față, s'a legatŭ de mine începêndŭ sĕ-mĭ vorbéscă cu multŭ focŭ despre vătĕmările ce le-a suferitŭ Croația și despre nisuințele lui Strossmayer. Elŭ négă că partida episcopului ar face politică panslavă séu rusofilă, declară însĕ că află firescŭ pașulŭ poporului croatŭ atuncĭ, cândŭ ajunsŭ la desperare prin șicanele și asupririle Maghiarilorŭ, cércă se fiă scutitŭ și apĕratŭ de aceia, carĭ îlŭ compătimescŭ. De presentŭ Croația așa e de apĕsată, ca Ungaria sub Schmerling. Tóte ni s'au luatŭ — dice deputatulŭ, și vréu sĕ ne maghiariseze cu puterea. De ce nu ne amŭ alipi de Strossmayer, décă elŭ a făcutŭ mai multŭ pentru interesele Croației decâtŭ a stricatŭ Banulŭ — și Banulŭ multŭ nĭ-a stricatŭ. Cea mai mare greșélă este, că Maghiarii și Ungaria nu cunoscŭ relațiunile Croației, noi suntemŭ convinșĭ, că décă Maghiarii ne-ar cunósce, s'ar puté multŭ îndrepta rĕulŭ. Pretindemŭ libertatea dreptului electoralŭ, de care amŭ fostŭ despoiațĭ în urma continuelorŭ presiunĭ oficióse, pretindemŭ sĕ fiă și la noi libertatea de pressă așa ca în Ungaria, pretindemŭ ca în afacerile de pressă sĕ ne judece unŭ juriu dreptŭ și vremŭ ca din ținuturile croate sĕ formămŭ o adevĕrată Croația! Décă d-vóstră Maghiarii vrețĭ sĕ cunósceţĭ cu adevĕratŭ Croația și poporulŭ croatŭ, nu întrebațĭ pe renegațĭ și nu vĕ informațĭ despre noi dela ei și dela cei nechiemațĭ, ci întrebațĭ pe poporulŭ însușĭ căcĭ elŭ este sincerŭ.

Nu judecațĭ Croația după partida guvernamentală — dice corespondentulŭ că i-a disŭ Strossmayer — fiind-că membrii acestui partidŭ ascundŭ starea adevĕrată a lucrului; décă vrețĭ se vĕ convingețĭ, poftițĭ a cĕlĕtori prin țéră, a comunica cu poporulŭ, cu ómenii independențĭ și vețĭ vedé și vețĭ cunósce apoi relațiunile croate și ținta nisuințelorŭ nóstre.

Strossmayer și pressa slavă.

Organulŭ episcopului Strossmayer „*Obzor*" din Zagrabia a fostŭ confiscatŭ și redactorulŭ sĕu închisŭ pentru unŭ articulŭ ce-a apărutŭ Sâmbăta trecută, în care se dice: Slavii iubescŭ pe Rusia și o vorŭ iubi totdéuna tocmai așa precum iubescŭ Bavaresii și Sasii pe Germania. Cu câtŭ mai multŭ vorŭ fi oprimate sentimentele nóstre, cu atâtŭ mai rĕu va fi, deórece ne silescŭ la o protestațiune, care nu póte sĕ aibă altă urmare, decâtŭ că sentimentele nóstre îșĭ vorŭ face odată drumŭ în forță elementară.

„*Politik*" din Praga protestézā energicŭ în contra cuvintelorŭ domnitorului ca și când ele s'arŭ referi nu la Strossmayer, ci la Cehĭ, Slavĭ și Croațĭ. Făcut'au vre-odată Cehii, Slavii și Croații demonstrațiunĭ panslaviste? întrébă „Politik". Strossmayer din mai multe cause s'a bucuratŭ de marĭ simpatii la noi și de-aceea nu ne-amŭ simțitŭ chemațĭ sĕ-lŭ combatemŭ pentru telegrama sa; și de-aceea cuvintele domnitorului ne privescŭ și pe noi!

„*Hlas Naroda*" ia notiță cu multă mulțămire de ovațiunile ce i s'au făcutŭ lui Strossmayer la Kreutz în trecerea lui din Belovar. Diarulŭ lui Rieger publică acésta sub titlulŭ „*Consciința mea e curată*" și finesce cu aceea, că: Strossmayer este conducĕtorulŭ spiritualŭ alŭ partidului croatŭ, pe care Banulŭ vré sĕ-lŭ suprime cu forța."

„*Gazeta Naradova*" asemenea scrie unŭ articulŭ din incidentulŭ dela Belovarŭ în care între altele dice, că persecuțiunea ce-o îndură Croații din partea Ungurilorŭ, de aicĭ înainte se va mai mări, dér credința lui Strossmayer față cu împĕratulŭ nu va slăbi prin acésta, pentru că elŭ a doveditŭ mai multă alipire față cu monarchulŭ, decâtŭ Maghiarii. Croații îșĭ vorŭ aduce aminte de acésta!

Foile rusescĭ dicŭ, că din inciden tulŭ dela Belovar se potŭ nasce órecarĭ diferințe între Austria și Rusia. Tonulŭ pressei austriace așa este de inimicŭ Rusiei, încâtŭ, dice „Novoje Vremja", politica austriacă ne duce la rĕu sfîrșitŭ. „Novosti" mai departe susține, că foile vienese fără de nicĭ o causă accentuézā cuvintele împĕratului îndreptate cătră Strossmayer și că incidentulŭ acesta va esercita o penibilă impresiune asupra Slavilorŭ austriacĭ, a cărorŭ mișcare astfelŭ nutrită va cresce din ce în ce mai multŭ.

Aiurărĭ de renegatŭ.

Cunoscutulŭ publicistŭ din Pesta br. *Ivor Kaas*, care, precum arată numele lui, nu este de origine ungurŭ, șĭ-a desvoltatŭ Domineca trecută programa sa într'o adunare de alegĕtorĭ dietalĭ din Pesta. Fiindcă d-lŭ Kaas este adĭ unul din publiciștii de frunte ungurescĭ, merită a fi remarcatŭ unŭ pasagiu din discursulŭ sĕu, în care vorbesce despre „statŭ" și „națiune". Elŭ dise adecă între altele:

„Ungaria este încunjurată de elemente dușmane. Orĭ încătrău privimŭ, se înființézā și se întărescŭ în Europa state naționale. Vedemŭ în jurulŭ nostru numai state naționale, ale cărorŭ aspirațiunĭ țintescŭ a distruge țéra nóstră. Față cu acésta este convingerea mea, că Ungaria nu se póte sĕ mérgă în contra curentului europeanŭ și că și noi trebue sĕ creămŭ unŭ *statŭ naționalŭ maghiarŭ* (Aprobărĭ și „eljen"-urĭ îndelungate). Sub acésta nu înțelegŭ asuprirea naționalităților nemaghiare, pentru că prin libertate și nu prin forță, prin dreptate și nu prin nedreptate, prin legalitate și nu prin nelegalitate voescŭ sĕ dobêndescŭ eu ca fiăcare cetățénŭ alŭ acestei țĕrĭ sĕ se alipéscă de națiunea maghiară, entusiasmatŭ de iubirea de patriă, („Eljen"-urĭ sgomotóse), dér fără a tolera agitațiunile secrete și trădătóre. Și eu, precum și noi toțĭ, carĭ după originea nóstră n'am venitŭ cu Arpad din Scitia, noi scimŭ, că nu pretindemŭ nimicŭ dela acele naționalitățĭ, décă dicemŭ: fițĭ toțĭ așa de bunĭ patriotĭ, cum suntemŭ noi (viuĕ aprobărĭ).

Și adecă ce voesce sĕ dică br. Ivor Kaas? — Cum m'am renegatŭ eu și am devenitŭ Ungurĭ, sĕ se renege toțĭ ceialalțĭ și sĕ se alipéscă de națiunea maghiară. Așa 'șĭ închipuesce elŭ crearea unui statŭ naționalŭ maghiarŭ. Așa vrea elŭ sĕ promoveze iubirea de patriă. Ei bine, întrebămŭ, décă toțĭ și pretutindenĭ arŭ face așa ca d. Ivor Kaas, atuncĭ cum ar mai puté esista state naționale în Europa? Unde ar mai fi curentulŭ putermicŭ de naționalitate din Europa, décă arŭ dice toțĭ ca d-sa: Fițĭ totŭ așa de marĭ renegațĭ, cum suntŭ eu. Și ce-i mai ciudatŭ, br. Kaas crede posibilă o asemenea desertare în massă. Ce aiurărĭ pĕcătóse!

---

vine acea massă de nebunĭ raționalĭ în tóte păturile societății. — Fiind-că se neglege desvoltarea sêmțĕmêntului și a voiei, de aicĭ provine apoi acel scepticismŭ, care négă pe Dumnedeu și pe omenime, și alŭ cărui resultatŭ finalŭ este căutarea arbitrară libertății în mĕsură câtŭ se póte de mare și în moleșirea și slăbiciunea de pe câmpulŭ faptelorŭ."

Atarĭ cuvinte ale unui pedagogŭ așa eminentŭ, precum este K. Schmidt, merită sĕ fiă esaminate.

Despre scopulŭ educațiunei Herbart opinézā în modŭ câtŭ se póte de simplu, dicêndŭ că: *instrucțiunea are sĕ înfluințeze în modŭ educatorŭ.* — Cu aceste cuvinte s'a *disŭ totŭ* câtŭ este de lipsă. Scopulŭ instrucțiunei concade așadéră cu scopulŭ educațiunei. Elŭ constă mai nainte de tóte *în cultivarea voinței morale, în cultivarea caracterului moralŭ.*

Acestŭ scopŭ are sĕ se ajungă prin o cultivare armonică a spiritului și prin împărtășirĭ de sciințe și de putințe. — „Cultivațĭ *voința*, cultivațĭ *caracterulŭ* și fórte multe vorŭ fi mai bune," — dise profesorulŭ Vogt cu ocasiunea unei disertațiunĭ publice din orașulŭ Berna, — „Capacitate de resistență a corpului și capacitate de resistență a caracterului în contra multorŭ pericule din viéța naturală și omenéscă ar trebuì sĕ fiă idealulŭ educațiunei nóstre. *Sciința cea multă nu este nicĭ cultivare, nicĭ virtute.*"

Acéstă voce a unui bărbatŭ, ce nu este pedagogŭ, a unui medicŭ, arată, că în cătrău a cârnitŭ scóla.

Introducerea acésta generală asupra scopului educațiunei am credut'o de lipsă pentru de a servi ca temeiu la cele următóre.

Acum se nasce întrebarea: cum cultivă instrucținnea voința morală, caracterulŭ? Carĭ principii generalĭ și specialĭ suntŭ aicĭ dătătóre de tonŭ?

Sub principii generalĭ de instrucțiune noi înțelegemŭ atarĭ principii, carĭ se referescŭ la tóte resorturile în privința materiei, a cursului de învĕțămênt și a modului de învĕțare.

Dintre numĕrósele principii amintimŭ aicĭ numai următórele patru, ca valorabile:

1) Principiulŭ desvoltării și alŭ conformității naturalĭ.

2) Principiulŭ unității de consciință;

3) Principiulŭ cultivării armonice a puterilorŭ;

4) Mai nainte de tóte cultivarea consciinții ideilorŭ moralĭ.

1. Principiul desvoltării și al conformității naturalĭ. Pestalozzi a recunoscut conformitatea naturală ca principiulŭ supremŭ pedagogicŭ. Elŭ, care în intuițiunea sa religiósă asupra lumii a recunoscutŭ natura de sântă, a recunoscutŭ în procedura conformă naturei cuprinsulŭ întregei înțelepciunĭ pedagogice. Din acésta resultă pentru instrucțiune, că ea aflându-se pe orĭ care tréptă trebue sĕ se alăture tuturorŭ ponctelorŭ de vedere a copilului. — Punctulŭ spiritualŭ alŭ copilului este pretutindenea dătătorŭ de tonŭ pentru alegerea materiei de instrucțiune. Puterea spirituală cresce mai a lesŭ prin automaticiă. — Invĕțătorulŭ sĕ nu învețe, ci sĕ desvólte, sĕ promoveze desvoltarea independentă a spiritului. Instrucțiunea sĕ se baseze pe *intuițiune*, ea sĕ deștepte *interesulŭ* scolarului. De aceea trebue sĕ se împedece îngrămădirea din sémă afară a materialului de sciință. Trebue sĕ se delăture totŭ ce conturbă intuițiunea clară, automaticia scolarului, interesulŭ sĕu participarea și temeinicia sa.

Unitatea consciinței. Imputarea de căpetenia, ce se face scólei, constă în aceea, că ea ofere multifariă materii de instrucțiune prea împrăștiate și fără legătură. — Când suntŭ pré multe imaginațiunĭ disparate și fără legătură în spiritŭ, atuncĭ cugetarea se îngreunézā. Imaginațiunile și conceptele trebue sĕ fiă cunoscute mai multŭ din raporturile lorŭ reciproce. Materiile de instrucțiune trebuescŭ sĕ fiă mai strînsŭ între sine legate. *Concentrațiunea* instrucțiunei este a se duce în îndeplinire fără de a causa daună în independința îndreptățită a resorturilorŭ. Desemnulŭ și geometria, istoria și geografia, fisica și matematica, religiunea, istoria și limba trebue sĕ se ajute împrumutatŭ și sĕ se întregéscă. Tóte acestea resorturĭ se atingŭ în prelecțiunĭ. Cartea de cetire este punctulŭ de căpetenia comunŭ alŭ instrucțiunei. Prin acésta se produce unitatea și soilditatea în cugetare.

3. Cultivarea armonică a puterilorŭ Unŭ omŭ, ale cărui puterĭ de pricepere

SCIRILE ḌILEI.

In adunarea comitatensă a comitatului *Bistriţa-Năsĕudŭ*, ţinută la 12 Septemvre n. c. inspectorulŭ r. de scóle Havas Gyula s'a plânsŭ contra autorităţilorŭ comunale, sub cuvêntŭ că acestea nu ar purcede cu destulă energiă la încassarea amendelorŭ pentru absenţiile şcolare şi aducêndŭ ca motivŭ împrejurarea, că pedepsiţii nu arŭ avé avere mobilă, mulţĭ se scutescŭ dela aceste amende. In urma acésta adunarea a datŭ *ordinŭ strictŭ* respectivelorŭ autorităţĭ, ca sĕ încasseze amendele şi din averea imobilă. S'a plânsŭ mai departe inspectorulŭ, că în Rodna vechiă înscrierea copiilorŭ obligaţĭ la şcólă s'ar fi făcutŭ fórte defectuosŭ din care causă a ordonatŭ a se face pe spesele comunei o nouă înscriere. Comisiunea însărcinată cu esaminarea proiectului inspectorului r. de şcóle, de a se înfiinţa şi la sate grădinĭ şi asilurĭ de copii, s'a declaratŭ în raportulŭ sĕu în contra acestui proiectŭ deórece comunele nu se potŭ constrînge la înfiinţarea unorŭ instituţiunĭ pentru crescerea poporului, carĭ nu stau sub imediata inspecţiune a preoţilorŭ şi bisericilorŭ. In urma acésta inspectorulŭ r. a propusŭ sĕ se tréca la ordinea ḍilei, „pentru ca nu cumva sĕ se nască din cestiunea acésta o cestiune de naţionalitate."

***

In luna lui Augustŭ s'au estradatŭ din comitatulŭ *Turda-Arieşŭ* 17 paşapórte pentru liberă trecere în România. Focŭ s'a ivitŭ în 6 comune causândŭ pagube marĭ; asiguraţĭ au fostŭ numai 50 fl. Inspectorulŭ de dare e desperatŭ; în adunarea comitatensă s'a plânsŭ grozavŭ din causă că nu póte şi nu are de unde incassa dările. Suntŭ restanţe 341,877 fl. 64 cr. dare directă şi 19,667 fl. 11 cr. dare militară.

***

Directorul periodicului „Romänische Revue" d. Dr. *Corneliu Diaconovits* a fostŭ numitŭ la 9 Sept. a. c. membru onorarŭ-corespondentŭ alŭ Academiei „Stella d'Italia" în Chieti.

***

In 11 (23) Septemvre a. c. se va serba în Oraviţa-montană *jubileulŭ de 50 de anĭ ca învĕţătoră* alŭ d-lui *Iosifŭ Novacŭ,* actualulŭ şi vredniculŭ învĕţătorŭ românŭ gr. or. de acolo. Din incidentulŭ acestui jubileu s'a constituitŭ în Oraviţa-montană unŭ comitetŭ arangiatorŭ, care a compusŭ în scopulŭ acestei serbărĭ unŭ programŭ interesantŭ.

***

După „*Kurjer Lwovski*", *Rutenii din Galiţia*, perḍêndu-şĭ paciinţa, au hotărîtŭ ca la viitórea adunare generală a partidei naţionale *sĕ declare pasivitatea*, ér pe deputaţii diferitelorŭ cercurĭ electorale şi ai oraşelorŭ sĕ-i provóce a-şĭ depune mandatele.

***

Producţiunea viilorŭ în România este în anulŭ acesta, atâtŭ ca calitate, câtŭ şi ca cantitate, fórte satisfăcĕtóre. „Cur. Fin." scrie, că viile din judeţulŭ Putna şi părţile din judeţele limitrofe, afară de micĭ esceptiunĭ care au suferitŭ din causa grindinei o reducere de 20—30 la sută se află în plină abondenţă, totŭ ca anul trecut, sperându-se a se recolta peste *şése milióne* decalitri.

***

Ḍilele acestea au sositŭ la *Anversa* 153.783 hectolitri grâne din care 32.772 din Indiile orientale, 7770 din America; 104.893 din România şi 8348 din Marea Neagră.

Abisinia şi Rusia.

Inainte de a pleca în Rusia meridională, Ţarulŭ Alexandru a primitŭ în audienţă pe doi preoţĭ abisinienĭ, carĭ au venitŭ la Kiew cu ocasiunea jubileului încreştinării Rusiei şi au fostŭ însărcinaţĭ cu misiunea sĕ aducă Ţarului salutările regelui Ioanŭ alŭ Abisiniei şi sĕ se informeze despre sórtea unei crucĭ de aurŭ trimisă de regele Ioanŭ acum ḍece anĭ rĕposatului împĕratŭ Alexandru II.

Ţarulŭ, care la începutŭ nu era dispusŭ a acorda audienţa, a consimţitŭ la acésta după ce 'i s'a atrasŭ atenţia asupra sorţii ce amenință pe cei doi preoţĭ în casŭ când n'arŭ reuşi în misiunea lorŭ. Insĕ preoţii n'au fostŭ primiţĭ ca trimişĭ ai regelui Ioanŭ, ci numai ca persóne private, decĭ audienţei nu 'i se póte atribui nicĭ o importanţă politică.

Ţarulŭ a însărcinatŭ pe preoţĭ sĕ transmită regelui expresiunea sentimentelorŭ sale binevoitóre şi mulţumirĭ pentru menţionata cruce de aurŭ, ce s'a găsitŭ într'o biserică împerială din Livadai.

Comerciulŭ României cu ţĕrile streine.

„Monitorulŭ oficialŭ" din Bucurescĭ publică mişcarea comerciului României cu ţĕrile streine în alŭ doilea semestru (Iulie-Decemvre) pe anii 1886 şi 1887.

Din acéstă dare de sémă vedemŭ:

Cu privire la importŭ: S'au întrodusŭ în alŭ doilea semestru din 1886 mărfurĭ: în greutate de 237.571.539 kilograme, în valóre de 137.153.729 lei, şi pentru care s'a perceputŭ 8.336.621 lei taxe vamale.

In alŭ doilea semestru din 1887 s'au întrodusŭ mărfurĭ: în greutate de 228.388.387 kilograme, în valóre de 157.478.813 lei, pentru care s'a perceputŭ 11.006.480 lei taxe vamale.

In ce privesce exportulŭ: In alŭ doilea semestru din 1886 s'au exportatŭ mărfurĭ: în greutate de 1.039.730.679 kilograme, în valóre de 168.690.217 lei, şi pentru care s'a perceputŭ 1358 lei taxe vamale.

In alŭ doilea semestru din 1887 s'au exportatŭ mărfurĭ: în greutate de 1.080.476,493 kilograme; în valóre de 171.241,842 lei şi pentru care s'a perceputŭ 506 lei taxe vamale.

Corespondenţa „Gazetei Transilvaniei."

Braşovŭ, 6 (18) Sept. 1888.

După cum se póte vedé din programa gimnasiului românŭ gr. or. de aci, museulŭ s'a înmulţitŭ considerabilŭ. Cabinetulŭ zoologicŭ are cu o 160 de exemplare mai multŭ ca anulŭ trecutŭ. Intre acestea se află paserĭ şi mamifere umplute apoi, reptile şi batraciane în spirtŭ, precum şi unele cranii preparate, de cea mai mare importanţă. După cum sĕ scie, tóte acestea le-a dăruitŭ d-lŭ *Pĕtrache Zănescu,* care cu unŭ zelŭ deosebitŭ şi demnŭ de imitatŭ s'a nisuitŭ şi se nisuesce a forma din museulŭ gimnasiului nostru românŭ unŭ adevĕratŭ tesaurŭ.

Domnulŭ Zănescu şĭ'a datŭ silinţa de a înmulţi nu numai numĕrulŭ pieselorŭ museului, dér s'a străduitŭ a procura şi exemplare de acelea, carĭ nu se află des prin colecţiunile zoologice de pe la noi.

Nu potŭ sĕ nu amintescŭ, că d-lŭ Petrache Zănescu este unulŭ dintre acei Românĭ, a cărui inimă bate adevĕratŭ românesce şi că d-lui este unulŭ dintre urzitorii tuturorŭ întreprinderilorŭ de progresŭ naţionalŭ.

Dorimŭ multŭ succesŭ D-lui Zănescu în întreprinderile sale de soiulŭ acesta, şi dorimŭ şi mai multŭ, ca sĕ aibă câtŭ mai mulţĭ imitatorĭ!

Literatură.

„Romänische Revue". A apărutŭ fascicululŭ pentru Septemvre, conţinêndŭ unŭ raportŭ detaiatŭ despre procesulŭ de pressă, pertractatŭ la Aradŭ, în 30 Aug., dimpreună cu articolii încriminaţĭ. Acestŭ raportŭ a apărutŭ şi în ediţiune separată. Preţulŭ 50 cr. Se capĕtă la Direcţiune în Reşiţa.

Intêmplărĭ diferite.

Focŭ. Nĭ-se scrie din comuna *Racoviţa* de lângă Sibiiu: „Aicĭ s'a întêmplatŭ Miercurĭ pe la 6 óre séra o mare nenorocire prin focŭ. Nisce băeţĭ jucându-se *„de-a foculŭ"* înaintea unei şurĭ, schinteile ajutate şi de puţinŭ vêntŭ, împrăsciindu-se, după câte-va momente, flacările au cuprinsŭ superedificatele a 14 economĭ. Bieţilorŭ ţeranĭ lĭ-s'a prefăcutŭ în cenuşă tótă recólta anului, lăsându-i în prejma iernei fără nicĭ unŭ codru de pâne. Mulţămită bravilorŭ pompierĭ din comunile învecinate Avrigŭ, Bradŭ, Porceştĭ şi Talmaciu, carĭ auḍindŭ de veste au alergatŭ în ajutorarea periclitatei comune şi au localisatŭ foculŭ."

Telegramă particulară a „Gaz. Trans."

Aradŭ, 17 Septemvre. Sentinţa adusă pe basa verdictului juriului *in contumaciam* în contra generalului *Doda* a produsŭ o penibilă impresiune, care s'a potenţatŭ prin împrejurarea ne mai pomenită, că apĕrarea advocatului *Eötvös* nicĭ nu s'a admisŭ.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

Aradŭ, 18 Septemvre. Juriulŭ a declaratŭ în unanimitate pe generalulŭ Traianŭ Doda vinovatŭ, pentru delictulŭ de agitaţiune în contra naţiunei maghiare, comisŭ prin tiparŭ; ér tribunalulŭ l'a condamnatŭ pe basa acésta la 2 anĭ închisóre şi 1000 de florinĭ amendă *).

Berlinŭ, 18 Septemvre. Tóte foile vorbescŭ pe largŭ despre aceea că „Norddeutsche Allg. Ztg." a reprodusŭ în modŭ bătĕtorŭ la ochĭ articululŭ din „Independance Belge" asupra *retragerei eventuale a principelui Bismark.* Foile credŭ, că esistă o diferenţă între împĕratulŭ şi principele Bismark asupra reformei constituţiei imperiale.

DIVERSE.

Códa pisicei. Mulţĭ ómenĭ multe obiceiurĭ au. Buffon nu scria unŭ rêndŭ până ce nu se pudra, nu încingea sabia şi nu 'şĭ punea mangetele de dantelă. Crebillon, din contră, îmbracă hainele cele mai murdare şi scria stândŭ în vêrfulŭ unei scărĭ. Mehulŭ compunea, punêndŭ unŭ capŭ de mortŭ pe piano..... Acum se caracteriséză originalitatea unui mare industriaşŭ americanŭ, care se tine de devisa englesă: *„timpulŭ e banŭ"*. Elŭ avea o pisică fórte frumósă şi cu códa lungă de totŭ. De câte orĭ pisica eşia din casă, americanulŭ îi deschidea uşa. Intr'o ḍi însĕ a observatŭ, că trebuia se ţină multŭ uşa deschisă pentru ca sĕ ésă pisica, cu codă cu totŭ. Atuncĭ americanulŭ 'şĭ făcu următórea socotélă: pisica ese de ḍece orĭ afară, pentru fiăcare dată trebue sĕ ţină uşa deschisă o minută. Intr'unŭ anŭ acésta face cincĭ ḍile. Cincĭ ḍile pe anŭ numai pentru códa pisicei, — acésta e prea multŭ! Ca sĕ scape d'acésta, tăià códa pisicei. In urmă într'o clipă, pisica eşia afară din casă. Fără 'ndoélă, americanulŭ era omŭ practicŭ; décă şi noi amŭ fi totŭ aşa de înţelepţĭ ca elŭ, amŭ controla tóte mişcările nóstre, amŭ observa, că petrecem mai multŭ de jumĕtate din ḍi perḍêndŭ timpulŭ cu nimicurĭ

Unŭ ou de 4000 lei. — Unŭ ou de Alca, pasĕre din familia Pingurilor, care se nutresce cu pesce şi a cărei existenţă se credea stinsă, s'a vêndutŭ în luna lui Maiu la Londra cu 4000 lei. In colecţiunile publice şi particulare din întréga lume se află 66 ouĕ de Alca, dintre carĭ 43 în Anglia.

*) Acéstă telegramă ne vine dela biroulŭ de corespondenţe din Pesta.—Red.

şi de raţiune suntŭ deşteptate şi exercitate, a cărui voiă este întărită şi îndreptată spre bine, este unŭ omŭ cultivatŭ şi va da dovedĭ, că este aptŭ şi pentru diferitele ocupaţiunĭ ale chiămării sale. Décă îi mai lipsescŭ cunoscinţe şi îndemânărĭ, acestea le póte câştiga cu uşurinţă elŭ însuşĭ, décă cumva scóla nu i-a omorîtŭ prin îngrămădirea cu materii scientifice tótă voia şi iubirea ocupaţiunei spirituale.

Prin urmare scopulŭ principalŭ alŭ instrucţiunei nu este mijlocirea de a-şĭ câştiga cunoscinţe şi îndemânărĭ, ci acea exercitare, întărire şi nobilitare a cugetărei, a simţirei şi a voinţei, adecă cultivarea formală, cultivarea spirituală a puterilorŭ. In acéstă privinţă a datŭ Pestalozzi directivă adevĕrată pentru tóte timpurile. Unii bărbaţĭ din scóla Pestalozziană au comisŭ şi în acésta o unilateralitate, exercitândŭ în modŭ predominantŭ numai facultatea de cugetare creândŭ ómenii raţionalĭ, despre carĭ şĭ-a datŭ părerea K. Schmidt. Măestrulŭ Pestalozzi însĕ a pledatŭ pentru o cultivare armonică a spiritului, „pentru equilibrulŭ puterilorŭ inimei, ale spiritului şi ale arţii", precum şi pentru equilibrulŭ dintre cunoscinţe şi îndemânărĭ, séu dexterităţĭ. Omulŭ raţionalŭ unilateralŭ devine egoisticŭ şi fără inimă, omulŭ simţitorŭ unilateralŭ, unŭ fanaticŭ şi celŭ ce posede în modŭ unilateralŭ numai voinţa, devine despotŭ séu fanaticŭ. Insĕ omulŭ cultivatŭ în modŭ armonicŭ se póte ridica la o personalitate ideală, aşa ca sĕ-şĭ pótă ajunge chiămarea sa morală; numai elŭ singurŭ póte sĕ aspire cu resultatŭ la perfecţiune.

Prin urmare instrucţiunea educatóre are sĕ îmbogăţéscă nu numai intuiţiunile, imaginaţiunile şi conceptele, promovândŭ prin acestea puterile cugetărei şi ale raţiunei, ci trebue sĕ cultive şi simţĕmêntulŭ adevĕrului, simţĕmintele estetice, celea religioso-moralĭ, trebue sĕ disciplineze boldurile, sĕ promoveze socotinţa, sĕ sprijinéscă înfrînarea şi abnegarea de sine şi sĕ împinteneze voinţa cea capace de fapte spre împlinirea binelui, şi spre acésta instrucţiunea posede mijlóce bogate în religiune, în morală, în istoriă şi în limba maternă.

(Va urma.)

Cursulŭ pieţei Braşovŭ
din 13 Septemvre st. n. 1888

Bancnote românescĭ	Cump.	9.44	Vênd.	9.48
Argintŭ românescŭ .	„	9.40	„	9.44
Napoleon-d'orĭ . . .	„	9.63	„	9.65
Lire turcescĭ . . .	„	10.94	„	11.—
Imperialĭ	„	9.94	„	10.—
Galbinĭ	„	5.70	„	5.72
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.—	„	98.50
Ruble rusescĭ	„	124.—	„	125.—
Discontulŭ	$6^{1}/_{2}$—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena
din 17 Septemvre st. n. 1888.

Renta de aurŭ 4%	100.—
Renta de hârtiă 5%	90.35
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare .	146.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) . .	97.60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) . .	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) . .	113.—
Bonurĭ rurale ungare	104.65
Bonurĭ cu clasa de sortare	104.65
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timişŭ . . .	104.65
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50
Bonurĭ rurale transilvane	104.60
Bonurĭ croato-slavone	104.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	99.75
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	130.10
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	124.25
Renta de hârtiă austriacă	84.30
Renta de argintŭ austriacă	82.60
Renta de aurŭ austriacă	110.70
Losurĭ din 1860	139.60
Acţiunile băncei austro-ungare . . .	878.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar. .	304.25
Acţiunile băncei de creditŭ austr . .	312.25
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.77
Napoleon-d'orĭ	$9.64^{1}/_{2}$
Mărcĭ 100 împ. germane	59.65
Londra 10 Livres sterlinge	122.10

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

☞ DE VÊNDARE. ☜

Casa din prundulŭ Scheilorŭ Nru 1387 constătătóre din: O boltă în colțŭ cu douĕ odăĭ alăturea, precum și alte treĭ locuințe, este de vêndare c'unŭ prețŭ moderatŭ.

Condițiunile se potŭ afla la **baia de aburŭ.** 145,3—3

☞ Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potŭ cumpĕra în tutungeria **I. Gross**, în librăria **Nicolae Ciurcu** și **Albrecht & Zillich.**

Recvisite pentru învĕțarea lucruluĭ de mână.

Depositulŭ produselorŭ

împletite și tricotate mehanicŭ din fabrica luĭ

M. VOGELSANG

din lână și bumbacŭ, calitatea cea maĭ bună, precum: Ciorapĭ lungĭ și scurțĭ, laibere Iersey, tăliĭ sadele și soutașate, haine pentru copiĭ, haine de bumbacŭ, tricourĭ pentru copiĭ ș. a.

se află la

SOFIE OBERT. 152,3—2

Têrgulŭ cailorŭ 88.

Prosópe și cârpe pentru prafŭ.

Celŭ maĭ bunŭ săpunŭ pentru rufe!

Sosirea și plecarea trenurilorŭ și postelorŭ în Brașovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Brașovŭ la Pesta:

Trenulŭ de persóne Nr. 307: 7 óre 10 de minute séra.

Trenulŭ mixtŭ Nr. 315: 4 óre 10 minute diminéța.

2. Dela Brașovŭ la Bucurescĭ:

Trenulŭ acceleratŭ Nr. 302: 5 óre 37 minute diminéța.

Trenulŭ mixtŭ Nr. 318: 1 óră 55 minute după amédĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Pesta la Brașovŭ:

Trenulŭ de persóne Nr. 308: 9 óre 46 minute înainte de amédĭ.

Trenulŭ mixtŭ Nr. 316: 9 óre 52 minute séra.

2. Dela Bucurescĭ la Brașovŭ:

Trenulŭ mixtŭ Nr. 317: 2 óre 32 minute după amédĭ.

Trenulŭ acceleratŭ Nr. 301: 10 óre 12 minute séra.

A. Plecarea postelorŭ:

a) Dela Brașovŭ la *Rĕșnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ*: 12 óre 30 m. după amédĭ

b) „ „ „ *Zizinŭ*: 4 óre după amédĭ.

c) „ „ în *Sĕcuime* [S. Georgĭ]: 1 óră 30 minute nóptea.

d) „ „ la *Făgărașŭ*: 4 óre diminéța.

e) „ „ la *Săcele*: 4 óre diminéța.

B. Sosirea postelorŭ:

a) Dela *Rĕșnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ* la Brașovŭ: 10 óre înainte de amédĭ.

b) „ *Zizinŭ* la Brașovŭ: 9 óre a. m.

c) Din *Sĕcuime* la Brașovŭ: 6 óre séra.

d) „ *Făgărașŭ* la Brașovŭ: 2 óre diminéța.

e) „ *Săcele* la Brașovŭ: 6 óre 30 minute séra.

77

Se deschide abonamentŭ pre anulŭ 1888

la

AMICULU FAMILIEI. Ḑiarŭ beletristicŭ și enciclopedicŭ-literarŭ — cu ilustrațiunĭ. — Cursulŭ XII. — Apare în 1 și 15 ḑi a luneĭ în numerĭ câte de 2—3 cóle cu ilustrațiunĭ frumóse; și publică articliĭ socialĭ, poesiĭ, novele, schițe, piese teatralĭ ș. a. — maĭ departe tractéză cestiunĭ literare și scienţifice cu reflesiune la cerințele vieţeĭ practice; apoĭ petrece cu atențiune viéța socială a Românilorŭ de pretutindenea, precum și a celorlalte poporațiunĭ din patriă și străinătate; și prin glume în mare parte ilustrate nisuesce a face câte o óră plăcută familieĭ strivite de grijile vieţeĭ; și preste totŭ nisuesce a întinde tuturorŭ individilorŭ din familiă o petrecere nobilă și instructivă. — Prețulŭ de prenumerațiune pre anulŭ întregŭ e 4 fl., pentru România și străinătate 10 francĭ — leĭ, plătibilĭ și în bilete de bancă orĭ marce postalĭ.

PREOTULŬ ROMÂNŬ. Ḑiarŭ bisericescŭ, scolarŭ și literarŭ — cu ilustrațiunĭ. — Cursulŭ XIV. — Apare în broșurĭ lunare câte de $2^1/_2$—$3^1/_2$ cóle; și publică portretele și biografiile archiereilorŭ și preoţilorŭ maĭ distinșĭ, precum și alte portrete și ilustrațiunĭ, — maĭ departe articliĭ din sfera tuturorŭ sciințelorŭ teologice și între acestia mulțime de predice pre dumínecĭ, serbătorĭ și diverse ocasiunĭ, maĭ alesŭ funebralĭ, — apoĭ studiĭ pedagogice-didactice și scienţifice-literarĭ; și în urmă totŭ soiulŭ de amĕnunte și scirĭ cu preferința celorŭ din sfera bisericéscă, scolastică și literară. — Prețulŭ de prenumerațiune pre anulŭ întregŭ e 4 fl. — pentru România 10 francĭ — leĭ, plătibilĭ și în bilete de bancă orĭ marce postalĭ.

Colectanţiĭ primescŭ gratisŭ totŭ alŭ patrulea esemplarŭ.

Numerĭ de probă se trimitŭ gratisŭ orĭ-cuĭ cere.

☞ A se adresa la „CANCELARIA NEGRUŢU“ în Gherla — Sz-ujvár. — Transilvania. ☜

Totŭ de acĭ se maĭ potŭ procura și următórele cărțĭ din editura propriă:

Apologie. Discusiunĭ filologice și istorice maghiare privitóre la Românĭ, învederite și rectificate de Dr. Gregoriu Silași. — Partea I. Paulŭ Hunfalvy despre Cronica luĭ Georg. Gabr. Șincai. Prețulŭ 30 cr.

Renascerea limbeĭ românescĭ în vorbire și scriere învederită și aprețiată de Dr. Gregoriu Silași. (Op complet). Broșura I. II. și III. Prețulŭ broș. I. II. câte 40 cr. — Broșura III. 30 cr. Tóte treĭ împreună 1 fl.

Cuvêntărĭ bisericescĭ la tóte sĕrbătorile de peste anŭ, de I. Papiu. Unŭ volumŭ de preste 26 cóle. Acest opŭ de cuvêntărĭ bisericescĭ întrece tóte opurile de acestŭ soiu apărute până acum — avêndŭ și o notiță istorică la fiă-care sĕrbătóre, care arată timpulŭ introduceriĭ, fasele prin carĭ a trecutŭ și modul cum s'a stabilitŭ respectiva sĕrbătóre. Prețulŭ e 2 fl.

Barbu cobzariulŭ. Novelă originală de Emilia Lungu. Prețulŭ 15 cr.

Puterea amoruluĭ. Novelă de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulŭ 20 cr.

Idealulŭ perdutŭ. Novelă originală de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulŭ 15 cr.

Opera unuĭ omŭ de bine. Novelă originală. — Continuarea noveleĭ: **Idealulŭ pierdutŭ** de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulŭ 15 cr.

Fântâna doruluĭ. Novelă poporală de Georgiu Simu. Prețulŭ 10 cr.

Codreanŭ craiulŭ codruluĭ. Baladă de Georgiu Simu. Prețulŭ 10 cr.

Ultimulŭ Sichastru. Tradițiune de Georgiu Simu. Prețulŭ 10 cr.

Elŭ trebue sĕ se însóre. Novelă de Maria Schwartz, traducere de N. F. Negruțŭ. Prețulŭ 25 cr.

Branda séu Nunta fatală. Schiță din emigrarea luĭ Dragoșŭ. Novelă istorică națională. Prețulŭ 20 cr.

Numeriĭ 76 și 77. Narațiune istorică după Wachsmann, de Ioanŭ Tanco. Prețulŭ 30 cr.

Probitatea în copilăriă. Schiță din sfera educațiuneĭ. După Ernest Legouvé. Prețulŭ 10 cr.

Hermanŭ și Dorotea după W. de Goethe, traducțiune liberă de Constantinŭ Morariu. Prețulŭ 50 cr.

Ifigenia în Aulida. Tragediă în 5 acte după Euripide, tradusă în versurĭ de Petru Dulfu. Prețulŭ 30 cr.

Ifigenia în Tauria. Tragediă în 5 acte după Euripide, tradusă în versurĭ de Petru Dulfu. Prețulŭ 30 cr.

Petulantulŭ. Comediă în 5 acte, după Augustŭ Kotzebue, tradusă de Ioanŭ St. Șuluțŭ. Prețulŭ 30 cr.

Carmen Sylva. Prelegere publică ținută în salele gimnasiuluĭ din Fiume prin Vincențiu Nicóră, prof. gimnas. — Cu portretulŭ M. S. Regina Românieĭ. Prețulŭ 15 cr.

Poesiĭ de Vasiliu Ranta-Buticescu. Unŭ volumŭ de 192 pagine, cuprinde 103 poesiĭ bine alese și aranjiate. Prețulŭ redusŭ (dela 1 fl. 20 cr.) la 60 cr.

Trandafirĭ și viorele, poesiĭ poporale, culese de Ioanŭ Popŭ Reteganu. Unŭ volumŭ de 14 cóle. Preț. 60 cr.

Tesaurulŭ dela Petrosa séu **Cloșca cu puiĭ eĭ de aurŭ.** Studiu archeologic de D. O. Olinescu. Prețulŭ 20 cr.

Biblioteca Sătênuluĭ Românŭ. Cartea I, II, III, IV, cuprindŭ materiĭ fórte interesante și amusante. Prețulŭ la tóte patru 1 fl. — câte una deosebĭ 30 cr.

Biblioteca Familieĭ. Cartea I. Cuprinde materiĭ fórte interesante și amusante. Prețulŭ 30 cr.

Colectă de recepte din economiă, industriă, comerciu și chemiă. Prețulŭ 50 cr.

Economia pentru scólele popor. de T. Roșiu. Ed. II. Prețulŭ 30 cr.

Îndreptarŭ teoreticŭ și practicŭ pentru învĕțămêntulŭ intuitivŭ în folosulŭ elevilorŭ normalĭ (preparandialĭ), a învĕțătorilorŭ și a altorŭ bărbațĭ de scólă, de V. Gr. Borgovanŭ, profesorŭ preparandialŭ. Prețulŭ unuĭ esemplarŭ cu porto francatŭ 1 fl. 80 cr. v. a. În literatura nóstră pedagogică abia aflămŭ vre-unŭ opŭ, întocmitŭ după lipsele scólelorŭ nóstre în mĕsura în care este acesta, pentru aceea ilŭ și recomandămŭ maĭ alesŭ directorilorŭ și învĕțătorilorŭ ca celorŭ în prima liniă interesațĭ.

Spicuire din istoria pedagogieĭ la noĭ — la Românĭ. De V. Gr. Borgovan. Prețulŭ 15.

Manualŭ de Gramatica limbeĭ române pentru scólele poporalĭ în treĭ cursurĭ de Maximŭ Popŭ, profesorŭ la gimnasiulŭ din Năsĕudŭ. — Manualŭ aprobatŭ prin ministeriulŭ de culte și instrucțiune publică cu rescriptulŭ de datŭ 26 Aprilie 1886, Nr. 13,193. — Prețulŭ 30.

Gramatica limbeĭ române lucrată pe base sintactice de Ioanŭ Buteanu, prof. gimn. Unŭ volumŭ de peste 30 cóle. Prețulŭ 2 fl.

Manualŭ de stilistică de Ioanŭ F. Negruțŭ, profesorŭ. Opŭ aprobatŭ și din partea ministeriuluĭ de culte și instrucțiune publică cu rescriptulŭ de dato 16 Dec. 1885 Nru. 48,518. Partea practică fórte bogată a acestuĭ op — cuprindêndŭ compositiunĭ de totŭ soiulŭ de acte obveninte în referințele vieţeĭ socialĭ — se póte întrebuința cu multŭ folosŭ de către preoțĭ, învĕțătorĭ și alțĭ cărturarĭ românĭ. Prețulŭ 1 fl. 10 cr.

Nu mĕ uita. Colecțiune de viersurĭ funebralĭ, urmate de iertăciunĭ, epitafiă ș. a. Prețulŭ 50 cr.

Carte conducĕtóre la propunerea calculăreĭ în scóla poporală pentru învĕțătorĭ și preparandĭ. Broș. I. scrisă de Gavrilŭ Trifu profesorŭ preparandialŭ. Prețulŭ 80 cr.

Cele maĭ eftine cărțĭ de rugăciunĭ:

Mărgăritarulŭ sufletuluĭ. Carte bogată de rugăciunĭ și cântărĭ bisericescĭ fórte frumosŭ ilustrată. Prețulŭ unuĭ esemplarŭ broșuratŭ e 40 cr., legatŭ 50 cr., legatŭ în pânză 60 cr., legatŭ maĭ finŭ 60, 80, 90 cr., 1 fl., în legătură de luxŭ 1.50—2.50

Miculŭ mărgăritarŭ sufletescŭ. Cărticică de rugăciunĭ și cântărĭ bisericescĭ — frumosŭ ilustrată, pentru pruncii scolarĭ de ambe secsele. Prețulŭ unuĭ esemplarŭ broșuratŭ e 15 cr., — legatŭ 22 cr., legatŭ în pândă 26 cr.

Cărticică de rugăciunĭ și cântărĭ pentru pruncii scolarĭ de ambe secsele. Cu maĭ multe icóne frumóse. Prețulŭ unuĭ esemplarŭ e 10 cr.; 50=3 flor.; 100=5 fl.

Visulŭ Prea Sântei Vergure Maria a Născĕtóreĭ de D-ḑeu urmatŭ de maĭ multe rugăciunĭ frumóse. Cu icóne frumóse. Prețulŭ unuĭ esemplarŭ spedatŭ franco e 10 cr., 50 esemplare 3 fl., 100 esemplare 5 fl. v. a.

Epistolia D. N. Isusŭ Christosŭ. Prețulŭ unuĭ esemplarŭ legatŭ și spedatŭ franco e 15 cr.

Tipografia A. MUREȘIANU Brașovŭ.